

Inzicht

Bij tijd en wijle kan ik mijn jaloezie niet bedwingen. Meestal gaat daar een gebeurtenis aan vooraf waarbij een verwarrend gebrek aan overeenstemming bestaat

Door
Coby van der
Linde

over de simpelste gegevens. Deze keer was dat het bijwonen van een bijeenkomst van belanghebbenden in de energiesector van de Europese Commissie, waarin verslag werd gedaan van een open consultatie over de energiestrategie 2011-2020 en er werd gediscussieerd over hoe het verder moest gaan. Een zonder meer boeiende dag, al was het maar om Parlementsvoorzitter Buzek in levende lijve te horen refereren aan een Europees energie-inkoopkartel. Kijk, dat zijn pittige openingen waarbij meteen de fundamenten van de vrije markt ter discussie worden gesteld. De rest van de dag verliep meer voorspelbaar. Afgezien van het feit dat slechts weinigen zich in hun argumentatie konden beperken tot de periode waarover het ging en vooral met beleidsdilemma's van volgende decaden worstelden, viel deze vlucht naar voren in het niet bij het gebrek aan overeenstemming over het hier en nu.

Transparantie

Wat namelijk opviel is dat deze Europese belanghebbenden niet kunnen beschikken over een objectieve informatiebron waar

vraag, aanbod, prijzen, vervoer, regelgeving en dergelijke wordt verzameld per land en voor de EU, maar zich moeten behelpen met niet altijd van nationale of sectordeelbelangen ontspeende informatie over bijdragen, kosten en mogelijkheden in de toekomst. De discussie loopt daardoor gemakkelijk en voorspelbaar vast, omdat iedereen steeds in dezelfde groef van zijn eigen gelijk terechtkomt. Het gebrek aan informatie zorgt er voor dat discussies over markt, beleid en strategie een grotere politieke lading krijgen dan strikt noodzakelijk is. Met het in werking treden van het Verdrag van Lissabon en de gedeelde verantwoordelijkheid over het energiebeleid van lidstaten en EU is het nog belangrijker geworden om de informatievoorziening te verbeteren, zodat we economie als economie kunnen herkennen en politiek als politiek.

De informatie die de Europese Commissie zelf verschaft is niet erg toegankelijk en staat vooral in dienst van de eigen beleidsagenda. Dat is jammer, want een volwassen interne energiemarkt verdient veel meer; die heeft een onafhankelijke informatiebron nodig. Deze informatie moet breed zijn en zoveel mogelijk ontdaan zijn van belangenbehartiging en de bouwstenen aanreiken voor het inzicht in het nu als springplank voor het later. De lacune in informatie kan niet ondervangen worden door het invliegen van experts, hoe waardevol die bijdragen ook kunnen zijn, maar kan alleen door serieus werk te gaan maken van het verzamelen en beschikbaar maken van gegevens.

Hoe het ook kan

Bij terugkomst uit Brussel begreep ik me op de website van het Amerikaanse Energy Information Agency. Daar vind ik een steeds groeiende hoeveelheid informatie, historische alsook actueel, die mij een inzicht verschaft in de Amerikaanse energiemarkten. Al jaren kan ik een gevoel van jaloezie niet onderdrukken als ik zwerf in de verschillende categorieën van de website. Zo ziet een transparante en volwassen energiemarktinformatievoorziening er dus uit; nu met feitenbladen over de Golf van Mexico, maar ook met bewaarde informatie over bijvoorbeeld de effecten op die markt van de orkaan Katrina.

Tijdens die onderbreking van de energieproductie, in het voor de Amerikaanse markt zo belangrijke producerende gebied, werd dagelijks op een vaste tijd gemeld welke capaciteit wel en niet beschikbaar was. Zo werd voor eenieder inzicht geboden in de beperkingen van de energievoorziening van dat moment. Het informeren van markt, beleidsmakers en burgers strekt nog verder. Ook de educatieve aspecten worden ruim ondersteund op de kinderpagina met lesprogramma's voor docenten en toegankelijke informatie voor leerlingen. Zo kan het dus ook. Het energie-informatie agentschap valt onder het ministerie van Energie, maar heeft een eigen onafhankelijke missie en een door het Amerikaanse Congress vastgesteld budget om informatie te verzamelen, te analyseren en te verspreiden. De website www.eia.doe.gov is om de vingers bij af te tellen.

Nodig

In het Europese energie- en klimaatdebat wordt wel eens besmuikt gedaan over de VS, maar op dit gebied kunnen we echt niet tippen aan de Amerikanen. En dat is jammer, omdat het mijn stellige overtuiging is dat de interne markt, noch de transitie, maar ook die ene stem waar zo veel over wordt gepraat er niet of niet gemakkelijk zal komen zonder een serieuze en kwalitatief hoge informatievoorziening. Het is de enige manier om vertrouwen te kweken in Europese processen, tussen de Commissie en de lidstaten, tussen de lidstaten en tussen de marktpartijen en burgers, met alle bestuurslagen die de EU rijk is. Ook beleidsmakers en hun controleurs kunnen er hun voordeel mee doen. Een aantal jaren geleden werd gerept van een observatorium en, voor zover ik weet, is het daar nooit van gekomen. Een dergelijk instituut heeft alleen zin indien daar een publieke informatietaak, zoals het Amerikaanse EIA, aan vast wordt geknoopt. Anders verwordt het weer tot een Europees praatclubje waar je wel of geen toegang toe hebt. Energiecommissaris Oettinger heeft afgelopen donderdag de Europese lat namelijk nog hoger gelegd door in de strategie voor de rest van de decade de consument en burger centraal stellen. Die moet dan wel weten waar het over gaat.

Coby van der Linde is hoofd van het *Clingendael International Energy Programme*, hoogleraar *Geopolitiek en Energiemanagement* aan de *Rijksuniversiteit Groningen* en lid van de *Energieraad*. ■